

Handleiding begrenzen en uitnodigen in het nieuwkomersonderwijs

© Leon Meijs |

**WAT: EEN GESPREKSTECHNIEK
VOOR WIE: DOCENTEN IN HET NO
TE GEBRUIKEN BIJ: POLARISATIE EN
DISCRIMINATIE IN DE KLAS**

Wat houdt het in?

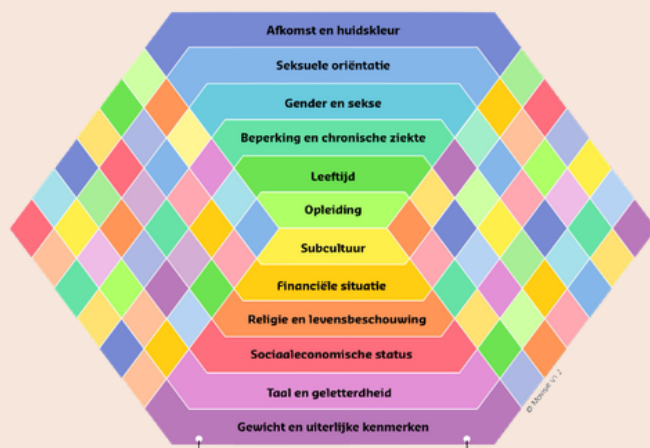
Discriminatie, racisme en polarisatie kunnen ook voorkomen in het nieuwkomersonderwijs. Dit vraagt om een cultuur- en traumasensitieve aanpak. Leerlingen hebben baat bij begrenzing, maar de manier waarop je dit als leerkracht doet kan per context en leerling verschillen. De gesprekstechniek 'Begrenzen en uitnodigen' van Leon Meijs biedt handvatten om kwetsende of haatzaaiende uitspraken te begrenzen en tegelijkertijd de pedagogische relatie met de leerling te behouden. Maar het is raadzaam deze techniek te combineren met inzichten uit trauma- en cultuursensitief lesgeven.

Klik [hier](#) voor meer informatie over traumasensitief lesgeven van het LOWAN.

Cultuursensitief lesgeven

In je klas zitten leerlingen met allerlei verschillende normen, waarden en gebruiken. Ook jouw eigen cultuur als leerkracht is onderdeel van de diversiteit in je klas. Om cultuursensitief les te geven, ben je je bewust van jouw houding, communicatiestijl en de kennis die je hebt over de verschillende culturen in je klas. Het gaat er niet om dat je alles moet weten; wel dat je je bewust bent van je eigen referentiekader. In welke cultuur ben je zelf opgegroeid, met welke normen en waarden? Op welke manieren ervaar je privilege in de samenleving, en op welke manieren juist niet? Een handig hulpmiddel om jouw eigen referentiekader en dat van jouw leerlingen beter te begrijpen is het diversiteitsvlechtwerk van Movisie. Ieder mens bestaat uit een combinatie van "diversiteitsfactoren", die beïnvloeden welke privileges en obstakels je kunt tegenkomen in de samenleving. Dus ook in de klas!

Klik [hier](#) voor een uitgebreide handreiking over diversiteitssensitief lesgeven van het ECBO.



Begrenzen en uitnodigen

Begrenzen en uitnodigen is een gesprekstechniek waarbij het gedrag van een leerling duidelijk wordt begrensd, zonder de leerling als persoon af te wijzen. De techniek is oorspronkelijk ontwikkeld door Leon Meijs om radicalisering onder jongeren tegen te gaan. Hij vergelijkt leerlingen die radicale uitspraken doen met een ballon die onder spanning staat. Door het gedrag te begrenzen en de leerling tegelijkertijd uit te nodigen om te vertellen wat er speelt, kan deze spanning afnemen en ontstaat ruimte voor contact.

Het uitgangspunt is dat gedrag, waaronder discriminerende of haatzaaiende uitspraken, een signaal kan zijn van een onderliggende behoefte die onvoldoende wordt gezien of vervuld. De begrenzing biedt duidelijkheid over welk gedrag niet acceptabel is, terwijl het gesprek helpt om te begrijpen wat er achter het gedrag schuilgaat. Zo blijft de aandacht niet alleen bij het gedrag, maar ook bij de leerling en wat deze nodig heeft om zich op een passende manier te uiten.

Begrenzen: Je zegt bijvoorbeeld dat je de leerling een scheldwoord hoort gebruiken en dat dit kwetst en mensen uitsluit. Je kunt hier ook vertellen dat het jou persoonlijk raakt en uitleggen waarom. Een begrenzing doe je vanuit jezelf: over een persoonlijke grens kun je niet discussiëren.

Uitnodigen: Nodig de leerling daarna uit te vertellen waarom de leerling dit zegt. Wat zit erachter? Vaak is er een basisbehoefte in het gedrag. Of als de leerling een haatzaaiende mening verkondigt: hoe komt de leerling aan deze mening? Neem de leerling indien nodig apart of doe dit op een later moment.

Delen: Soms kun je delen wat de leerling heeft gezegd met de rest van de klas, bijvoorbeeld als een leerling heeft verwoord welke basisbehoefte er in het gedrag is. Zijn er andere leerlingen die dit gevoel of deze ervaring herkennen? Zijn er leerlingen die heel wat anders denken? En zo ga je door met open vragen stellen. Je vat samen en je verspreidt de meningen rond. Deel ook wat je er zelf van vindt.

Daarna zou je aan de klas kunnen vragen of we vinden dat we zo met elkaar willen omgaan: of we groepen door dit soort opmerkingen buitensluiten, hoe dat is voor de leerlingen in de klas zelf, of ze vinden dat er gescholden mag worden op bepaalde groepen, etc.

Voorbeeldzinnen en -vragen

Begrenzen

- Ik hoor jou schelden op LHBTI'ers, dat vind ik kwetsend en niet acceptabel.
- Het doet me pijn om jou zo over een medeleerling te horen praten. Dat kan zo niet en dat accepteer ik niet.
- Voordat we verder gaan: ik accepteer niet dat jij deze woorden gebruikt, dus formuleer je zin anders.
- Deze woorden zijn kwetsend en haatzaaiend. Ze mogen niet van mij en ook niet van de wet.

Uitnodigen

- ...wel wil ik graag met je in gesprek om...
- ...ik ben wel heel benieuwd om van jou te horen waarom jij vindt dat dat wel kan...
- ... en ik wil graag weten waar je zorg zit...

Delen

- Wie vindt dit ook, en hoe ga je daarmee om?
- Wie is er deels hiermee eens...?
- Wie kijkt hier anders naar...?

Tips

- **Maak je begrenzing persoonlijk.** Zeg bijvoorbeeld: 'ik vind dit niet acceptabel', 'dit raakt mij' of 'ik accepteer deze woorden niet'. Gebruik vooral de woorden die bij jou passen.
- **Maak concreet waarin je de leerling precies begrenst** (zonder discriminerende woorden te herhalen). Welke opmerking of welk gedrag begrenst je?
- Zorg dat je bij het uitnodigen niet in een inhoudelijke discussie vervalt. Je wil erachter komen wat de leerling persoonlijk drijft om tot bepaalde ideeën te komen. Vaak is er een basisbehoefte in het gedrang.
- **Vermijd het aanwijzen van iemand als vertegenwoordiger van een minderheidsgroep:** als je een gesprek start na een homofobe/racistische/seksistische of anderzins discriminerende uitspraak in de klas, zet de leerlingen in de klas die zich aangesproken kunnen voelen dan niet ongevraagd in de spotlight. Betrek in plaats daarvan de hele klas in het gesprek en laat hen zelf kiezen of ze iets willen delen.
- **Agree to disagree:** vaak is het lastig om niet in een inhoudelijke discussie te belanden over een bepaald onderwerp omdat je het er niet mee eens bent. Bedenk dat het vooral jouw rol is als docent om een norm te stellen voor hoe leerlingen met elkaar omgaan, maar dat ze niet allemaal hetzelfde hoeven te denken of vinden.

Meer weten?



📞 030 - 27 149 56

🌐 criticalmass.nl

✉ onderwijs@criticalmass.nl

📷 [criticalmassutrecht](https://www.instagram.com/criticalmassutrecht)

🌐 [stichtingcriticalmass](https://www.linkedin.com/company/stichtingcriticalmass)